

PÉTER LÁSZLO

Juhász Gyula

A MUNKÁSMOZGALOMBAN

(12.)

De Juhász Trianon elleni tiltakozása gyökerében különbözött Horthyékétól. Míg az ellenforradalom képmutató módon a két forradalmat okolta az ország "földarabolásáért", addig Juhász — ezt publicisztikája fényesen bizonyítja — minduntalan hangoztatta, hogy a magyarok területek elvesztéséért azok a felelősek, akik 1914-ben háborúba sodorták az országot. Az is igaz, hogy Juhász sem tett különbséget a kisantant-imperializmus követeléseit illetően: nem ismerte föl, hogy a volt nemzetiségek nemcsak magyarok területeket annektáltak, hanem érvényesítették önálló állami létre való jogukat is. Am Juhász nem is fenyegetőzött sem versben, sem cikkben a szomszédnépek ellen, sőt — különösen később — kulturális közlekedést, kelet-európai együttműködést hirdetett. Az ő hazafiúi fájdalom elsősorban onnan származott, hogy az elcsatolt területekben a magyar, történelmi és irodalom emlékhelyeit siratta, nem egyet-olyat is, amelyhez az ő fájdalmas, az emlékezésben mégis megszüpült ifjúkorának élményei is fűződtek.

Még azt is el kell ismernünk, hogy e versek megszületésében szerepet játszott az ellenforradalmi ideológiának tett engedmény is. A kurzus urai hazafiatlanságát vetették szemére a költőnek, s ő meg akarta mutatni, a nemzeti érzés belőle sem hiányzik azért, mert eljegyezte magát a munkásosztállyal. Az irreducibilis kérdésben elfoglalt fölfogása — az előbbi eltérések ellenére is — viszonylag a legközelebb állott a hivatalos nacionalista állásponthoz, s így mintegy magától kinalkozott az üldözött, mellőzött, elhallgatott költő számára, hogy eszméi érintkezési pont legyen köztük és a hivatalos irodalom képviselői között. Engedmény volt ez, de a legkisebb megalkuvással járó, hiszen őszinte volt a költőben a nemzeti fájdalom érzése. S ha ez a mentalitás eredményezte is a Nefelejcsét, melyet mintegy a Petőfi Társaságba való beválasztása adójaként szokás tekinteni, akkor sem ítéletünk el érte. Hiszen vidéki üldözöttségében a Petőfi Társaság tagsága viszonylagos biztonságot, rehabilitációt, menlevelet nyújtott neki a helyi zaklatások ellen.

E két negatívum — világnézetének és lírájának vallásos és irreducibilis átszíneződése — egyáltalán nem lehet ok arra, hogy Juhász Gyula forradalom utáni költészetének visszacsúszását, megtorpanását, hanyatlását beszéljünk. Ellenkezőleg. A már idézett munkásverseken kívül is számos olyan alkotás került ki a húszas évek elején Juhász Gyula tolla alól, amely művészi ereje tetőpontján láttatja a költőt, a kor ekkori legnagyobb magyar költőjét. Nem véletlen, hogy a fiatal József Attila a Tisza-parton ballagva büszkén sügta oda tanárának, Galamb Odónnak: »Itt meggy előttünk Magyarország legnagyobb költője!«

Ilyenek mindenekelőtt a magyar parasztság fölcsabulása utáni vágyát elcsúszó költeményei, az ún. »tápai versek«. A költő, miközben megtalálta a szegedi munkások kezét, és szervezetükben, »otthonukban« vehük együtt küzdött a remélt emberibb jövőért, fölismerte a magyar parasztság sorsának tragikumát is. A szociáldemokrácia hazai vezetői a Bethlen-Peyer-paktummal lemondhattak ugyan a számukra értéktelen, »reakciós« parasztságról és kiszolgáltatathatták a feudálkapitalista rendszernek, Juhász Gyula szocializmusa azonban befogadta a magyar földművelészetet is. S ez egyik eléggé nem becsülhető érdeme a szocialista költőnek, aki lírájában már József Attila előtt kifejezte a munkásság és a parasztság sorsközösségét, a parasztságban rejlő forradalmi energiát, mai szóval: a munkás-paraszt szövetséget! Egyike ezeknek a verseknek éppen a Nepszavában jelent meg 1926-ban:

— Tápai lányok mennek a misére,
Tápai vének várnak az igére,
A földek esőre, a kaszák a nyárra,
Nincstelen szegények egy nagy aratásra.
(Tápai nóták)

Juhász Gyula szocializmusa már ezzel is több volt, mint a hazai szociáldemokrácia általánosan. Több volt, mint már utaltam rá, azzal is, hogy nem tagadta meg 1919-et, emléket híven őrizte. S több volt azzal is, hogy a magyarság problémáira jobban ráértett, mint bárki más magyar költő az időben Magyarországon, lett legyen polgári lírikus, vagy mozgalmi poéta is.

9

A polgári költőből tehát 1919 tűzében szocialista költő-klasszikus lett, az első és József Attila előtt a legnagyobb. Jogunk van-e ennek az életműnek gyöngeségeiről, történelmi és egyéni összetevőkről okozta korlátairól könnyelműen ítélni, s nem az oeuvre nagyságát, értékét látni a döntőbb jelentőségűnek? Németh László Tolsztoj kapcsán joggal követeli, hogy a szellem embereit, akik folyton a jövő bizonytalan anyagában dolgoznak, nem tevédek, hanem eredményeik alapján kell megítélni. Annál inkább, mondja, mert ezek a hibák, éppen Tolsztoj esetében, valóságos igények fölmeréséből eredtek, csak a belőlük levont orvoslásba csúszott tévedés. Juhász életművében is tapasztalunk hasonlókat: Babitsot az irreducibilis irányban történő elcsúszástól arisztokratizmusa, ugyanaz az apolitikus magatartása óvta meg, amely a radikalizmustól, a szocializmustól is távol tartotta. S Juhászt voltaképpen ugyanaz a közéleti ambíció sodorta bele néha elfogult és téves ítéletekbe, amely másfelől a munkásmozgalmába is elvezette.

Ma a szocialista költő kritériuma elsősorban a marxista-leninista elmélet vállalása, vallása és művekben való megtestesítése, valamint a kommunista párt alapvető irányelveinek szolgálata, az ugyancsak művekben, testet öltő pártosság. Am lehet-e e mai követelménnyel költődni húszas évek költőjéhez? Nem elegendő-e egy költői életmű szocialista jellegének megítéléséhez, amit föl sorakoztattunk: a szocialista párttagság, a mozgalomban való gyakorlati tevékenység, a szocialista újságírásban való részvétel, a szocializmus eszméje és politikája melletti megismerési hitvallás, és mindezek betetőzőjeként az életművet jelentősen gazdagító szocialista lírai alkotás?

(Folyt. köv.)

Hétfőn lehet „bennevezni”
a novemberi gépkocsi
nyereményhelyettkönyv
sorsolásra

A gépkocsi nyereménybetétkönyvek első húzását augusztusban tartják, a gépkocsira takarékoskodók azonban már a következő sorsolásra készülnek, amely novemberben lesz. Ezen azok a tízezer és ötezer forintos gépkocsi nyereménybetétkönyvek vesznek részt, amelyeket április 30-ig váltottak és továbbra is fenntartanak. Ugyancsak novemberben húzzák a július 31-ig váltott 10 000 forintos betétkönyveket is. A határidő lejártáig már csak néhány nap van hátra, s — az OTP tájékoztatása szerint — naponta több száz ilyen betétkönyvet váltanak.

A novemberi sorsolást különösen nagy érdeklődéssel várják a betétkönyv-tulajdonosok, mert azon a Skoda, a Moszkvics, a Trabant és a Warszawa-kocsikon kívül BMW Limousine, Renault Dauphine, Simca Etoile, Renault Florida, Fiat Multipla és Zastava (jugoszláv Fiat) jut a szerencsés nyerteseknek. (MTI)

SAKK

A dortmundi nemzetközi versenyen Bilek mester jó eredményt ért el, a tizenkét résztvevős erős mezőnyben negyedik lett. A versenyt Tajmanov nyerte meg 8 ponttal, második-harmadik lett Szmiszlov és Udovcsics 7-7, negyedik Bilek 6 1/2 ponttal. Utánuk következtek: Larsen 6, Teschner, Pietsch és Trifunovics 5 1/2 ponttal.

Hollandia bajnokságát az indonéz Tan Hoang Liong nyerte, megelőzte többek között Donner nagymestert is, a holland csapat elsőbábs játékosát. Az indonéz diák, aki jelenleg Amszterdamban tanul, már a lipcsei olimpián is kitűnően szerepelt.

A világbajnoki mérkőzésen Tal csalódást okozott híveinek. Az európai csapatbajnokságon ismét a régi Tal játszott, szép kombinatív stílusával nagy sikert aratott. Az alábbi játszmát a fiatal spanyol bajnok ellen játszotta:

Világos: Toran

Sötét: Tal...

1. e4, e5, 2. Hc3, d6, 3. g5, f5, 4. d4, e4, 5. f3, Hf6, 6. Fg2, exf, 7. Hxf3, g6, 8. 0-0, Fg7, 9. e4, fxe, 10. Hg5, 0-0, 11. Hgxe4, Hxe4, 12. Bxf8, Vxf8, 13. Hxe4, Hc6, 14. Fe3, Ff5, 15. Vd2, Be8, 16. Hg5, Bxe3, 17. Fd5+, Kh8, 18. Hf7+, Vxf7, 19. Fxf7, Bd3, 20. Ve2, Fd4+, 21. Kg2.

Ételt,

Nélt megronthat

a légy

Minden eszközzel
irtani kell.

Könnyen kezelhető

légy-

fogó

hatásosan

pusztítja

„Csodálatos világot láttunk...”

— mondják a füvészkert harai és külföldi vendégei

Ilyen sokan még sosem fordultak meg a Szegedi Tudományegyetem újszegedi füvészkertjében, mint a mostani napokban. A szabadtéri játékokra érkező vendégek népes csoportjai látogatják a világhírű botanikus kertet, amely a nyári hónapokban teljes pompájában, szépségében tündököl. A mexikói tigrisfoltos orchideák alig nyitnak el a díszitől övezett öreg fák derekán, máris bontogatják szirmaikat a legszebb virágok, a kert királynői: az indiai lóuszok. A tündérrózsák családjába tartozó, varázslatos szépségű lóuszok virága gyermekfej nagyságú, s halványpiros színével messzire kiemelkedik a vitélkön lebegő terebélyes zöld levelek közül.

— Nem érdemes elmenni, istenhátmozgótti hely az a füvészkert... — mondják egy győri látogató szegedi rokonai. A győri turistacsoport azonban nem sajnálta a fáradságot s amikor megálltak a tónál, egyikük hangosan felkiáltott: S még erről akartak lebeszélni! „Csodálatos világot láttunk” — mondják a vendégek. „Felejthetetlen élmény volt számunkra a ritka növények sokasága” — írták a rendezők könyv lapjára. — Teljes-

nek mondható gyűjteményt láttam — jegyezte fel dr. Tatár Lajos, a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem gazdasági rektor-helyettese.

Hasonlóan nyilatkoznak a napokban itt járt külföldiek: osztrákok, németek, csehszlovákok, lengyelek, amerikaiak is. Helga Hermann német orvosnőhallgató azt írta a látogatási naplóba, hogy igazán örül, hogy láthatta a szegedi nevezetességet. George Fűrös magyar származású kanadai lakos, aki ötvenként látogat hazá, minden alkalommal programjába iktatja feleségével együtt a füvészkert meglátogatását. Öt évvel ezelőtt

megigérték; ajándékot is hoznak, s szarukat beváltották. A napokban 16 féle üvegázi különlegességet adtak át a botanikus kert vezetőjének. Az ajándékok ugyancsak magyar származású ismerősök — mint neveztek —. Mister Szabó küldte, Mister Szabó — mint mondták — sokat gondolt az óhazára, de hazalátogatni egelőre nem tud.

A kertre az öt évvel ezelőtt itt járt kanadai házaspár alig ismert rá, annyit fejlődött, szépült, s akik látták és megismerik, visszatérő szerelmeseivé válnak.

Tóth Béla

Tömegfogyasztási cikké vált
a kávé Magyarországon

Hazánkban főzik a világ egyik

legízletesebb feketéjét

Eszpresszógépeink sikere külföldön

Az utóbbi években nagymértékben megnőtt a kávéfogyasztás Magyarországon. A háború előtt jóformán csak néhány budapesti kávéházban volt kávéfőzőgép és eszpresszókávé viszonylag kevesen fogyasztottak. A háború után jöttek divatba a kis eszpresszók, a fekete tömegfogyasztási cikké vált, s a felnőtt lakosság tekintélyes része egy, vagy több adag kávéért is megfizik naponta. Gombamódra terjednek el az eszpresszógépek a falvakban is, a kávéval ugyanis már nemcsak a városi lakosság fogyasztja, hanem a vidékiek is igénylik. A kis-községek cukrászdáiban, vagy állomásaik büféjében is sorra szerelik fel az eszpresszógépeket. Most, a nyári munkák idején a mozgóbüfék, amelyek a földelők keresik fel a mezőgazdasági dolgozókat, már feketekávéval is visznek magukkal.

Nemcsak a vendéglátó helyeken, hanem az otthonokban is rengeteg kávéfőző. Csaknem minden harmadik családnak van »gombájuk«, lombikok, vagy más megoldással működő kávéfőzője, de sokan kedvelik a török kávéval is. Csak a családi, baráti összejöveteleken már szinte természetes, hogy kezdik megismerni.

— Hogyhogy, miért, kicsoda...? —

— rendben is van. A főnök nem értette a dolgot.

— Hát azért, mert

írták, hogy felveszik,

de azóta nem jelent-

keznek, s nagyon kel-

lene — már az a kis

pénz...

— Miféle pénz? —

s az igazgató kérdé-

sire lassan tisztázód-

ott a helyzet.

Bizonyoságul Bará-

tnó édesanyja felmu-

tatta a levelet is. Ez-

zel vége a történet-

nek. Amiért meg-

írtam, a mit elakar-

tam mondani, ahhoz

ennyi elég. Egy kis-

lány megmondatlan-

sága, butasága volt.

Csupán annyit tar-

tozik még hozzá,

hogy a kis beképzett

lányka ellen fegyel-

mi eljárás indult.

Végül meghozták a

döntést: munkaköny-

vébe nem azt írták,

hogy »fegyelmi úton

elbocsátva«, mert...

mert fiatal, s említett

ostoba cselekedete

miatt sehova nem

vonnék fel, esetleg

téglaért hordani az

építkezéshez.

Hadd gondolkozzon

el viselkedése okta-

lanságán.

Es kijavíthatja

még...

Virányi Pál

KIJAVÍTHATJA MÉG...

Aprócska történet, és nem is hiszem, azaz hogy ezt hagyják a fenébe, ahogy volt, úgy volt, de ő majd szerez állást kedves Barátnőjének.

Titkár nő kifeszítette a derekát, és jólesett — hencogni kezdett: — Tudod, én jóban vagyok az igazgatóval. Na ne ertsd félre, szóval csak úgy... Különböző jóban idősebb nálam... Meglátod, majd elintézem én, hogy legyen állásod.

— Hogyan? Titkár nő büszkén kivágta: — Felvesszünk téged a vállalatba.

Barátnő köszönte, háladkodott előre, de amaz fölényesen leintette: — Ugyan, semmi az nekem.

Igy ennyiben maradtak.

Ottthon, a »cégnél« Titkár nő leült az írógéphez, s megírt egy levelet: X. Y-nak, valami oknál fogva kidebrudaltak a munkahelyéről.

Titkár nő és Barátnő összedugta a fejét. Barátnő panaszkodott, Titkár nő pedig egyszerűen ki-

sította, hogy ő majd elrendezi az ügyet, azaz hogy ezt hagyják a fenébe, ahogy volt, úgy volt, de ő majd szerez állást kedves Barátnőjének.

Titkár nő kifeszítette a derekát, és jólesett — hencogni kezdett: — Tudod, én jóban vagyok az igazgatóval. Na ne ertsd félre, szóval csak úgy... Különböző jóban idősebb nálam... Meglátod, majd elintézem én, hogy legyen állásod.

— Hogyan? Titkár nő büszkén kivágta: — Felvesszünk téged a vállalatba.

Barátnő köszönte, háladkodott előre, de amaz fölényesen leintette: — Ugyan, semmi az nekem.

Igy ennyiben maradtak.

Ottthon, a »cégnél« Titkár nő leült az írógéphez, s megírt egy levelet: X. Y-nak, valami oknál fogva kidebrudaltak a munkahelyéről.

Titkár nő és Barátnő összedugta a fejét. Barátnő panaszkodott, Titkár nő pedig egyszerűen ki-

sította, hogy ő majd elrendezi az ügyet, azaz hogy ezt hagyják a fenébe, ahogy volt, úgy volt, de ő majd szerez állást kedves Barátnőjének.

Titkár nő kifeszítette a derekát, és jólesett — hencogni kezdett: — Tudod, én jóban vagyok az igazgatóval. Na ne ertsd félre, szóval csak úgy... Különböző jóban idősebb nálam... Meglátod, majd elintézem én, hogy legyen állásod.

— Hogyan? Titkár nő büszkén kivágta: — Felvesszünk téged a vállalatba.

Barátnő köszönte, háladkodott előre, de amaz fölényesen leintette: — Ugyan, semmi az nekem.

Igy ennyiben maradtak.

Ottthon, a »cégnél« Titkár nő leült az írógéphez, s megírt egy levelet: X. Y-nak, valami oknál fogva kidebrudaltak a munkahelyéről.

Titkár nő és Barátnő összedugta a fejét. Barátnő panaszkodott, Titkár nő pedig egyszerűen ki-

sította, hogy ő majd elrendezi az ügyet, azaz hogy ezt hagyják a fenébe, ahogy volt, úgy volt, de ő majd szerez állást kedves Barátnőjének.

Titkár nő kifeszítette a derekát, és jólesett — hencogni kezdett: — Tudod, én jóban vagyok az igazgatóval. Na ne ertsd félre, szóval csak úgy... Különböző jóban idősebb nálam... Meglátod, majd elintézem én, hogy legyen állásod.

— Hogyan? Titkár nő büszkén kivágta: — Felvesszünk téged a vállalatba.

Barátnő köszönte, háladkodott előre, de amaz fölényesen leintette: — Ugyan, semmi az nekem.

Igy ennyiben maradtak.